

تأثیر مؤلفه‌های هوش هیجانی بر میزان ریسک‌پذیری دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی (مورد مطالعه: دانشگاه زابل)

عبدالرحیم غیائی^۱، مینا فاریابی^۲

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی تأثیر مؤلفه‌های هوش هیجانی بر میزان ریسک‌پذیری دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی بود. جامعه آماری تحقیق، دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل در سال تحصیلی ۹۲ - ۹۳، بودند ($N = 2500$). نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران، ۱۸۴ نفر تعیین شد. نمونه‌ی مورد نظر با روش نمونه‌گیری تصادفی تعیین شد. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای مشتمل بر سه بخش بود. بخش نخست، ویژگی‌های فردی دانشجویان؛ بخش دوم، پرسشنامه استاندارد هوش هیجانی ونگ و لاو (۲۰۰۲)، بخش سوم نیز میزان ریسک‌پذیری را اندازه‌گیری می‌کرد. روای ی پرسشنامه بر پایه نظر شماری از اعضای هیئت‌علمی ترویج و آموزش کشاورزی و صاحب‌نظران مربوط تأیید شد و برای تعیین پایایی بخش‌های مختلف، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد ($\alpha = 0.85-0.73$). داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS^{win21} تجزیه و تحلیل شدند. نتایج یافته‌ها نشان دادند که دانشجویان مورد مطالعه از نظر میزان ریسک‌پذیری نسبتاً مطلوب می‌باشند. همچنین نتایج یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که هوش هیجانی و همه مؤلفه‌های آن با میزان ریسک‌پذیری دانشجویان رابطه‌ی مستقیم دارند. همچنین تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان داد که مولفه‌ی خود ارزیابی ادراکی قادر است ۱۱/۵ درصد از تغییرات میزان ریسک‌پذیری دانشجویان را تبیین نمایند.

کلیدواژه‌ها: ریسک‌پذیری، هوش هیجانی، ارزیابی خود ادراکی، دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی

^۱ عضو هیات علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه زابل

^۲ دانش آموخته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه زابل

مقدمه

با عنایت به وضعیت نامناسب اشتغال فارغ‌التحصیلان کشاورزی و منابع طبیعی، نیاز به توسعه کارآفرینی در این زمینه شدیداً احساس می‌گردد (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸). لذا در حال حاضر پرورش دانشجویانی که توانایی فعالیت به صورت کارآفرینی و خوداشتغالی در بخش کشاورزی را داشته باشند جهت دستیابی به توسعه پایدار انسانی از ضروریات غیرقابل‌انکار می‌باشد. بر این اساس بسیاری از مراکز آموزش عالی در سطح جهان یکی از اهداف مهم خود را تربیت و پرورش دانشجویان کارآفرین قرار داده‌اند. از طرفی دیگر، در بخش کشاورزی، عوامل بسیاری مانند تغییر شرایط آب و هوایی، نوسانات قیمت محصول، عدم وجود نیروی کار در مواقع مورد نیاز، نبود تجهیزات و نارسایی سیاست‌های دولتی (خان، ۲۰۱۳) بر تصمیم‌گیری، انتخاب، موفقیت یا سردرگمی و شکست افراد موثر می‌باشند و باعث کاهش توانایی افراد در پیش‌بینی صحیح آینده می‌گردند. لذا کشاورزی فعالیتی پرمخاطره می‌باشد (خان، ۲۰۱۳). از طرف دیگر با توجه به اینکه غالب دانشجویان بعد از فارغ‌التحصیلی سرمایه‌ی کافی برای فعالیت‌های خوداشتغالی و کارآفرینی ندارند. لذا جهت فعالیت در این زمینه نیاز به تأمین سرمایه به صورت وام و قرض دارند. بر این اساس این نوع تأمین سرمایه میزان ریسک را بسیار افزایش خواهد داد؛ بنابراین افرادی که می‌خواهند در زمینه کشاورزی به صورت کارآفرینی و خوداشتغالی فعالیت نمایند ریسک بالاتری را باید تقبل نمایند.

ریسک‌پذیری بر اساس ادبیات کارآفرینی یکی از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان می‌باشد که در بین صاحب‌نظران درباره آن اجماع نظر وجود دارد (فیض بخش، ۱۳۸۲). کرومی (۲۰۰۰) نیز بیان می‌دارد که به باور اقتصاددانان ریسک‌پذیری یکی از ویژگی‌های اصلی کارآفرینی است (هوشمندان مقدم فرد، ۱۳۹۰) شماعتی زاده (۱۳۸۴) نیز به نقل از شان و همکاران بیان می‌دارد که ریسک‌پذیری از مهم‌ترین عوامل موثر بر داشتن انگیزه کارآفرینی به شمار می‌آید (علی پور، ۱۳۹۱). به عقیده تیمونز (۱۹۹۴) ریسک‌پذیری عنصر اصلی تصمیم‌گیری برای کارآفرینان است.

البته باید گفت که ریسک‌پذیری در کارآفرینی مفهوم خاص خود را دارد چرا که ممکن است افراد بسیاری اقدام به ریسک نمایند اما لزوماً همه آن‌ها کارآفرین نمی‌باشند. یک کارآفرین به جهت انجام ریسک ضمن سنجش میزان خطر، پس از دقت و بررسی لازم اقدام به تصمیم‌گیری نموده و برای دست یافتن به نتیجه مورد نظر از هیچ تلاشی کوتاهی نمی‌کند (شاه حسینی، ۱۳۸۶) همچنین کارآفرین، شخصی میانه رو می‌باشد که به صورت حساب‌شده، خطر می‌کند اما بیهوده ریسک نمی‌کند (احمد پور داریانی و عزیز، ۱۳۸۳) بر این اساس ریسک‌پذیری، به معنای پذیرش ریسک‌های معتدل می‌باشد که می‌توانند با تلاش‌های شخصی مهار و مدیریت شوند (همان؛ مک کلند (۱۹۶۱)) بنابراین، ریسک‌های متعادل، آن‌هایی هستند که مهارت و کوشش شخصی نقش اصلی را در آن‌ها ایفا می‌کند (سالازار و همکاران، ۱۳۸۰). بر اساس نظریه نیاز به پیشرفت مک کلند (۱۹۶۱) نیز کارآفرینان نیاز بیشتری به پیشرفت احساس می‌نمایند و نیاز دارند برای هدایت به سمت پیشرفت ریسک‌های متعادل را بپذیرا باشند (بوم و همکاران، ۲۰۱۴).

ریسک می‌تواند کلیه جنبه‌های اقتصادی، روانی و اجتماعی را شامل شود (هیسریچ، ۲۰۰۸). لذا، با توجه به اینکه فعالیت به صورت کارآفرینی همیشه با ریسک همراه می‌باشد؛ بنابراین چنین فردی جهت انتخاب گزیدارهای خود به هنگام تصمیم‌گیری با وضعیتی چالش‌برانگیز و هیجانی روبرو بوده و بر این اساس مدیریت و کنترل هیجان‌ها جهت موفقیت در حرفه و عملکرد و به طور کلی در تصمیم‌گیری بسیار پر اهمیت می‌باشد. بر این اساس می‌توان گفت که فردی که بتواند در چنین مواقعی هیجان‌های خود را مدیریت و کنترل کند در تصمیم‌گیری‌های خود موفق خواهد شد. از این جهت است که در دهه‌های اخیر، توجه به هیجان‌ها در فرایند تصمیم‌گیری بسیار مورد توجه قرار گرفته است (لی، ۲۰۱۵).

توانایی هر فردی در نظارت بر احساس‌ها و هیجان‌های خود و سایرین برای هدایت اندیشه و عمل (سیف، ۱۳۹۰) تفاوت می‌نماید لذا این توانایی را که هوش هیجانی نامیده می‌شود در افراد متفاوت می‌باشد. مطالعه طبری و قربانی (۱۳۸۸) نشان می‌دهد که هوش هیجانی با شیوه تصمیم‌گیری افراد رابطه دارد. همچنین هوش هیجانی تعیین‌کننده چگونگی مدیریت فرد بر رفتار و چگونگی حل مشکلات و تصمیم‌گیری می‌باشد (مسن آبادی، ۲۰۱۴)؛ بنابراین هوش هیجانی را می‌توان پشتوانه فرد در برابر مشکلات اجتماعی، بحران‌ها،

آشنفنگی‌های ذهنی و اتفاقات ناگهانی دانست (مسن آبادی، ۲۰۱۴). همچنین از ویژگی‌های هوش هیجانی می‌توان به مدیریت هیجان‌های دیگران، میل به نوآوری و ریسک‌پذیری اشاره نمود (اسچولز، ۲۰۰۵).

یکی از ابعاد اساسی هوش هیجانی خودآگاهی می‌باشد (الوین، ۲۰۰۶) خودآگاهی به معنای درک نقاط قوت، ضعف، باورها و انگیزه‌های فرد می‌باشد و افرادی که خودآگاهی قوی دارند واقع‌بین بوده و خود را سرزنش نمی‌نمایند و به خود اعتماد بیش از حد ندارند (همان). از آنجا که کارآفرینان بیهوده ریسک نمی‌نمایند لذا از این بُعد، هوش هیجانی ممکن است عاملی موثر در ریسک‌پذیری افراد محسوب گردد. هوش هیجانی، فرد را از نظر هیجانی ارزیابی می‌کند، به این معنی که فرد به چه میزانی از هیجان‌ها و احساس‌های خود آگاهی دارد و چگونه آن‌ها را کنترل و اداره می‌کند. به اعتقاد گلمن (۱۹۹۵) ۸۰ درصد موفقیت‌های افراد در سرکار به هوش هیجانی وابسته است و تنها ۲۰ درصد آن به بهره‌ی هوشی بستگی دارد. بر این اساس به نظر می‌رسد، در موقعیت‌های شغلی پر مخاطره اهمیت هوش هیجانی بسیار زیاد می‌باشد. چرا که راهبردهای تنظیم هیجان‌ها بر ریسک‌پذیری افراد موثر باشد (پانو، ۲۰۱۳). مطالعه جوشی (۲۰۱۳) نشان می‌دهد که هوش هیجانی و میزان ریسک‌پذیری در نوجوانان رابطه‌ی معنی‌داری باهم دارند. در حقیقت هوش هیجانی مشتمل بر شناخت احساسات خویش، دیگران و استفاده از آن برای اتخاذ تصمیمات مناسب در زندگی است. هوش هیجانی دربردارنده مؤلفه‌های ارزیابی خود ادراکی، ارزیابی احساسات دیگران، استفاده از احساسات و تنظیم احساسات است (چپذری و همکاران، ۱۳۹۲).

ارزیابی خود ادراکی یعنی اینکه فرد درک مناسبی از احساسات شخصی خود دارد؛ ارزیابی احساسات دیگران یعنی اینکه فرد احساسات و ادراکات دیگران در محیط اطراف خود را به خوبی می‌شناسد؛ استفاده از احساسات یعنی اینکه فرد در شرایط مختلف حاضر به کارگیری عواطف و احساسات در محیط کاری خود است و تنظیم احساسات دربردارنده کنترل احساسات در شرایط زمانی مختلف برای توسعه روابط با افراد است (وانگ و لائو، ۲۰۰۲).

نتایج مطالعه شریف‌زاده (۱۳۸۴) نشان داد که حدود نیمی از دانشجویان کشاورزی ریسک‌پذیری نامطلوبی دارند (علی پور، ۱۳۹۱). مطالعه مردان شاهی (۱۳۹۲) نیز بیان می‌دارد که ریسک‌پذیری دانشجویان کشاورزی بسیار پایین است. مطالعات زالی (۱۳۸۴)، بدری (۱۳۸۴) و غفاری (۱۳۸۷) نیز موید این مطلب است.

نتایج تحقیقات همچنین بیانگر آن است که ویژگی‌های فردی افراد بر ریسک‌پذیری آنان مؤثر است که به چند مطالعه اشاره می‌گردد. لی (۲۰۱۵) بر این عقیده است که تفاوت در ریسک‌پذیری افراد بر اساس جنسیت ثابت‌شده می‌باشد. مطالعه مسن آبادی (۲۰۱۴) نشان می‌دهد که میزان ریسک‌پذیری بر اساس جنس تفاوت دارد. مطالعات (ساندن و سورت، ۱۹۹۸؛ امبری و فاکس، ۱۹۹۷) نیز نشان می‌دهد که میزان ریسک‌پذیری مردان بیشتر از زنان می‌باشد.

با عنایت به اینکه میزان ریسک‌پذیری افراد بر تصمیم‌گیری و انتخاب آنان (فعالیت به صورت کارآفرینی یا صورتی دیگر) موثر می‌باشد (فورلانی و مولینز، ۲۰۰۰). بر این اساس ایجاد و توسعه رفتار کارآفرینی در دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی جهت فعالیت در عرصه کشاورزی و منابع طبیعی منوط به پرورش افرادی با ریسک‌پذیری متعادل می‌باشد. بر این اساس شناخت میزان ریسک‌پذیری دانشجویان اهمیت بسیاری دارد. البته تحقیق در زمینه‌ی ریسک‌پذیری از ابعاد دیگری نیز دارای اهمیت است اولاً، اینکه آموزش بر میزان ریسک‌پذیری افراد موثر می‌باشد و لذا با آموزش موثر می‌توان میزان ریسک‌پذیری افراد را افزایش داد. ثانیاً شناخت میزان ریسک‌پذیری افراد با توجه به نقشی که در فرایند تصمیم‌گیری دارد عاملی موثر برای بهبود کیفیت تصمیم‌گیری افراد در محیط‌های پر مخاطره می‌باشد (همان) لذا این مطالعه بر آن است ضمن شناسایی میزان ریسک‌پذیری دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی، تأثیر هوش هیجانی (به عنوان یک عنصر مهم در شکل‌گیری رفتار) را بر میزان ریسک‌پذیری آنان بسنجد. در راستای این هدف اساسی، اهداف اختصاصی پژوهش حاضر بدین قرار می‌باشد:

- شناخت ویژگی‌های فردی دانشجویان مورد مطالعه
- شناخت میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مورد مطالعه
- شناخت میزان هوش هیجانی دانشجویان مورد مطالعه

- تعیین رابطه‌ی بین ویژگی‌های فردی و میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مورد مطالعه
- تعیین رابطه‌ی هوش هیجانی و میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مورد مطالعه
- تعیین سهم مؤلفه‌های هوش هیجانی در تبیین میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مورد مطالعه

روش‌ها

این بررسی از نوع توصیفی- همبستگی بوده و در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳ در دانشگاه زابل انجام شد. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل بودند (N=۲۵۰۰). برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شد و حجم نمونه، با استفاده از فرمول کوکران، ۱۸۴ نفر برآورد شد. ابزار پژوهش پرسشنامه بوده و از سه بخش پرسش‌های جمعیت شناختی (دموگرافیک)، پرسشنامه‌ی هوش هیجانی ونگ و لاو (۲۰۰۲) و پرسشنامه‌ی ریسک‌پذیری تشکیل شده بود. پرسشنامه‌ی هوش هیجانی توسط ونگ و لاو طراحی شده و دارای ۱۶ گویه است که ۴ زیر مقیاس ارزیابی خود ادراکی، استفاده از احساسات، ارزیابی احساسات دیگران و تنظیم احساسات را می‌سنجد (نقابی و بهادری، ۱۳۹۱؛ چیدری و همکاران، ۱۳۹۲). همچنین پرسشنامه‌ی میزان ریسک‌پذیری دارای ۱۰ گویه با مقیاس لیکرت بوده که از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق به ترتیب از یک تا پنج نمره‌گذاری شد. کمینه و بیشینه نمره افراد در این پرسشنامه به ترتیب ۱۰ و ۵۰ است.

روایی صوری و محتوایی ابزار تحقیق را شماری از اعضای هیئت‌علمی ترویج و آموزش کشاورزی تأیید کردند. همچنین بر اساس پژوهش‌های موجود بخشی از ابزار اندازه‌گیری (هوش هیجانی) از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار است. برای تأیید پایایی این بخش از پرسش‌نامه و تعیین پایایی بخش دیگر (میزان ریسک‌پذیری)، یک بررسی پیش‌آهنگ با استفاده از ۳۰ نفر از دانشجویان بیرون از نمونه مورد بررسی انجام شد که ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه‌های ریسک‌پذیری و هوش هیجانی به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۸۵ و این ضریب در هر یک از مؤلفه‌های ارزیابی خود ادراکی، استفاده از احساسات، ارزیابی احساسات دیگران، تنظیم احساسات به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۷، ۰/۸۲ و ۰/۸۴ به دست آمد.

برای گروه‌بندی میزان ریسک‌پذیری و هوش هیجانی دانشجویان بر حسب سطوح نامطلوب، نسبتاً نامطلوب، نسبتاً مطلوب و مطلوب از تفاوت انحراف معیار از میانگین ISDM به صورت زیر استفاده شد.

نامطلوب	$A < \text{Mean} - Sd$
نسبتاً نامطلوب	$\text{Mean} - Sd < B < \text{Mean}$
نسبتاً مطلوب	$\text{Mean} \leq C < \text{Mean} + Sd$
مطلوب	$\text{Mean} + Sd \leq D$

از نرم‌افزار SPSSwin۲۱ جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده گردید. همچنین در بخش آمار توصیفی از آماره‌های فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از آزمون t، کروسکال والیس، آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون بهره گرفته شد.

یافته‌ها

نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که ۶۹ درصد از پاسخگویان در مقطع تحصیلی کارشناسی و ۳۱ درصد در مقطع تحصیلات تکمیلی مشغول به تحصیل می‌باشند (جدول ۱). از نظر جنس ۸۵ نفر (۴۶/۲ درصد) از پاسخگویان مرد و ۹۹ نفر (۵۳/۸ درصد) زن بودند (جدول ۲). از نظر محل سکونت ۴۱ نفر (۲۲/۳ درصد) از پاسخگویان ساکن روستا و ۱۴۳ نفر (۷۷/۷ درصد) ساکن شهر بودند. دانشجویان مقطع کارشناسی ۱۱ درصد از پاسخگویان در سال اول، ۲۲ درصد در سال دوم، ۲۶ درصد در سال سوم و ۴۰/۹ درصد در سال چهارم و بالاتر مشغول به تحصیل بودند. جدول ۲ میانگین و انحراف معیار نمرات هر یک از زیر مقیاس‌های هوش هیجانی و همچنین میزان ریسک‌پذیری دانشجویان را نشان می‌دهد

جدول ۱- توزیع فراوانی دانشجویان بر پایه مقطع تحصیلی، جنس، محل سکونت

مقطع تحصیلی	کارشناسی	تحصیلات تکمیلی	جنس	محل سکونت	فراوانی	درصد فراوانی
			مرد	روستا	۱۲۷	۶۹
			زن	شهر	۵۷	۳۱
					۸۵	۴۶/۲
					۹۹	۵۳/۸
					۴۱	۲۲/۳
					۱۴۳	۷۷/۷

جدول ۲- نمره هوش هیجانی دانشجویان به تفکیک مؤلفه‌ها

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	میانه	نما
ارزیابی خود ادراکی	۱۵/۶۱	۲/۷۵	۶	۲۰	۱۶	۱۴
استفاده از احساسات	۱۵/۶۲	۳/۰۳	۷	۲۰	۱۶	۱۶
ارزیابی احساسات دیگران	۱۵/۳۹	۳/۲۷	۴	۲۰	۱۶	۱۶
تنظیم احساسات	۱۳/۵۳	۴	۴	۲۰	۱۴	۱۶
هوش هیجانی	۶۰/۱۶	۹/۰۸	۳۲	۸۰	۶۰	۵۶
ریسک‌پذیری	۳۶/۵۸	۵/۹۶	۲۳	۵۰	۳۷	۳۷

برای بررسی دقیق‌تر میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مورد مطالعه، نمره‌ی حاصل از گویه‌های مربوط جمع زده شد و با استفاده از معیار انحراف از میانگین (ISDM) افراد در چهار دسته طبقه‌بندی شدند. نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که نزدیک به نیمی از دانشجویان مورد مطالعه (۴۷/۸ درصد) ریسک‌پذیری نامطلوب و نسبتاً نامطلوب دارند.

جدول ۳- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس هر طبقه میزان ریسک‌پذیری

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی	نما
ریسک‌پذیری	ضعیف	۳۱	۱۶/۸	۱۶/۸	نسبتاً مطلوب
	نسبتاً ضعیف	۵۷	۳۱/۰	۴۷/۸	
	نسبتاً مطلوب	۶۴	۳۴/۸	۸۲/۶	
	قوی	۳۲	۱۷/۴	۱۰۰	

برای بررسی دقیق‌تر هوش هیجانی دانشجویان مورد مطالعه نیز مانند ریسک‌پذیری، نمره حاصل از گویه‌های مربوط جمع زده شد و با استفاده از معیار انحراف از میانگین (ISDM) افراد در چهار دسته طبقه‌بندی شدند. نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که بیشتر دانشجویان مورد مطالعه (۵۱/۶ درصد) هوش هیجانی پایین و نسبتاً پایین دارند.

جدول ۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس هر طبقه از مولفه‌های هوش هیجانی

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی	نما
ارزیابی خود ادراکی	ضعیف	۲۰	۱۰/۹	۱۰/۹	نسبتاً مطلوب
	نسبتاً ضعیف	۶۷	۳۶/۴	۴۷/۳	
	نسبتاً مطلوب	۶۸	۳۷/۰	۸۴/۲	
	قوی	۲۹	۱۵/۸	۱۰۰	
استفاده از احساسات	ضعیف	۳۰	۱۶/۳	۱۶/۳	نسبتاً مطلوب
	نسبتاً ضعیف	۵۳	۲۸/۸	۴۵/۱	
	نسبتاً مطلوب	۶۵	۳۵/۳	۸۰/۴	
	قوی	۳۶	۱۹/۶	۱۰۰	
ارزیابی احساسات دیگران	ضعیف	۳۶	۱۹/۶	۱۹/۶	نسبتاً مطلوب
	نسبتاً ضعیف	۴۵	۲۴/۵	۴۴/۰	
	نسبتاً مطلوب	۶۷	۳۶/۴	۸۰/۴	
	قوی	۳۶	۱۹/۶	۱۰۰	
تنظیم احساسات	ضعیف	۳۱	۱۶/۸	۱۶/۸	نسبتاً مطلوب
	نسبتاً ضعیف	۴۸	۲۶/۱	۴۲/۹	
	نسبتاً مطلوب	۷۹	۴۲/۹	۸۵/۹	
	قوی	۲۶	۱۴/۱	۱۰۰	
هوش هیجانی	ضعیف	۳۶	۱۹/۶	۱۹/۶	نسبتاً ضعیف
	نسبتاً ضعیف	۵۹	۳۲/۱	۵۱/۶	
	نسبتاً مطلوب	۵۵	۲۹/۹	۸۱/۵	
	قوی	۳۴	۱۸/۵	۱۰۰	

جهت اولویت‌بندی مولفه‌های هوش هیجانی از ضریب تغییرات (C.V) استفاده گردید. نتایج در جدول ۵ آمده است. نتایج نشان داد که دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی در مولفه‌ی ارزیابی خود ادراکی بیشترین توافق را دارند و در مولفه‌ی تنظیم احساسات کمترین توافق وجود دارد.

جدول ۵- اولویت‌بندی مؤلفه‌های هوش هیجانی

رتبه	C.V	متغیر
۱	۰/۱۸	ارزیابی خود ادراکی
۲	۰/۱۹	استفاده از احساسات
۳	۰/۲۱	ارزیابی احساسات دیگران
۴	۰/۳۰	تنظیم احساسات

آزمون t نشان داد که بین دانشجویان مقطع کارشناسی و تحصیلات تکمیلی از لحاظ میزان ریسک‌پذیری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۶) برای بررسی تفاوت میزان ریسک‌پذیری دانشجویان پسر و دختر نیز از آزمون t استفاده شد. نتایج نشان دادند که میزان ریسک‌پذیری در بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. (جدول ۶) نتایج نشان دادند که تفاوت معنی‌داری از نظر میزان ریسک‌پذیری در این دو گروه وجود ندارد. (جدول ۶) همچنین آزمون t نشان از آن دارد که تفاوتی بین میزان ریسک‌پذیری دانشجویان ساکن روستا و شهر وجود ندارد. (جدول ۶).

جدول ۶- مقایسه ریسک‌پذیری دانشجویان بر پایه مقطع تحصیلی

متغیر	مقطع تحصیلی	میانگین	انحراف معیار	T	سطح معنی‌داری
ریسک‌پذیری	کارشناسی	۳۶/۵۵	۶/۲۹	-۰/۰۳	۰/۹۷
	تحصیلات تکمیلی	۳۶/۵۸	۵/۲۰		
مرد		۳۶/۳۴	۵/۴۷	-۰/۴۹	۰/۶۲
	زن	۳۶/۷۸	۶/۳۷		
	روستا	۳۷/۴۹	۵/۹۷	۱/۱۱	۰/۲۷
شهر		۳۶/۳۱	۵/۹۵		

جهت بررسی تفاوت میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مقطع لیسانس در سال‌های مختلف تحصیلی از آزمون کروسکال والیس استفاده شد نتایج نشان داد که تفاوت معنی‌داری در میزان ریسک‌پذیری دانشجویان بر پایه سال‌های مختلف تحصیلی وجود دارد (جدول ۷). به طوری که میانگین رتبه‌ای میزان ریسک‌پذیری دانشجویان سال اول بالاتر می‌باشد.

جدول ۷- مقایسه میزان ریسک‌پذیری دانشجویان مقطع لیسانس بر پایه سال‌های تحصیلی

متغیر	سال‌های تحصیل	میانگین رتبه‌ای	کی دو	درجه آزادی	معنی‌داری
ریسک‌پذیری	اول	۷۵/۱۴	۹/۰۹	۳	۰/۰۳
	دوم	۴۷/۷۳			
	سوم	۷۳/۷۳			
	چهارم	۶۳/۵۹			

برای به دست آوردن رابطه‌ی بین متغیرهای تحقیق و میزان ریسک‌پذیری پاسخگویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. بر پایه اطلاعات به دست آمده (جدول ۸) نتایج نشان داد، بین هوش هیجانی افراد و میزان ریسک‌پذیری آنان رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. همچنین همه مولفه‌های هیجانی با میزان ریسک‌پذیری دانشجویان رابطه معنی دار دارند (جدول ۸).

جدول ۸- همبستگی میزان ریسک‌پذیری دانشجویان و متغیرهای تحقیق

۵	۴	۳	۲	۱	
				۱	ریسک‌پذیری (۱)
			۱	۰/۳۵**	ارزیابی خود ادراکی (۲)
		۱	۰/۴۵**	۰/۲۳**	استفاده از احساسات (۳)
	۱	۰/۲۵**	۰/۳۴**	۰/۲۴**	ارزیابی احساسات دیگران (۴)
۱	۰/۲۳**	۰/۲۵**	۰/۳۹**	۰/۲۰**	تنظیم احساسات (۵)
۰/۷۲**	۰/۶۵**	۰/۶۷**	۰/۷۵**	۰/۳۵**	هوش هیجانی (۶)

**

معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ درصد

از رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام (stepwise) به منظور تعیین توانایی مولفه‌های هوش هیجانی در پیش‌بینی میزان ریسک‌پذیری دانشجویان استفاده شد. طبق نتایج جدول ۹ میزان F در سطح ۱ درصد معنی‌دار بوده که نشان‌دهنده وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای پیش‌بینی کننده و متغیر وابسته است. بر اساس مقادیر بتا، تنها مولفه‌ی ارزیابی خود ادراکی قادر به پیش‌بینی متغیر میزان ریسک‌پذیری می‌باشد و به ازای یک انحراف معیار تغییر در مولفه‌ی مذکور ۰/۳۵ انحراف معیار تغییر در متغیر وابسته را شاهد خواهیم بود. بر اساس میزان R^2 تعدیل‌شده متغیر ارزیابی خود ادراکی قادر است ۱۱/۵ درصد از تغییرات در متغیر وابسته را پیش‌بینی نمایند. با توجه به مدل رگرسیون چند متغیره با معادله زیر می‌توان میزان ریسک‌پذیری دانشجویان را تخمین زد:

$$Y = 24,82 + 0,75X_1$$

$Y =$ میزان ریسک‌پذیری

$X_1 =$ ارزیابی خود ادراکی

جدول ۹- خلاصه نتایج تحلیل رگرسیونی برای متغیر وابسته ریسک‌پذیری دانشجویان

Sig.t	T	BETA	SEB	B	متغیر
۰/۰۰	۴/۹۸	۰/۳۵	۰/۱۵	۰/۷۵	ارزیابی خود ادراکی

Multiple R=۰/۳۵, $R^2=۰/۱۲$, R^2 Adjust=۰/۱۱۵, Constant=۲۴/۸۳, F=۲۴/۸۲, Sig. F=۰/۰۰۰

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج یافته‌های تحقیق نشان داد که میزان ریسک‌پذیری حدود یک سوم از دانشجویان مورد مطالعه نسبتاً مطلوب می‌باشد (۳۴/۸ درصد) اما حدود نیمی از دانشجویان ریسک‌پذیری ضعیف و نسبتاً ضعیفی دارند (۴۷/۸ درصد). نتایج این مطالعه با یافته‌های علی پور (۱۳۹۱) و مردان شاهی (۱۳۹۲) همسویی دارد. همچنین نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشتر دانشجویان مورد مطالعه (۵۱/۶ درصد) هوش هیجانی پایین و نسبتاً پایین دارند.

همچنین نتایج یافته‌ها نشان داد که میزان ریسک‌پذیری دانشجویان بر اساس مقطع تحصیلی (کارشناسی و تحصیلات تکمیلی)، جنس (دختر و پسر)، محل سکونت (روستا و شهر)، تفاوت ندارد. نتایج این مطالعه با نتایج مطالعه‌ی لی (۲۰۱۵)؛ مسن آبادی (۲۰۱۴)؛ سانندن و سورت (۱۹۹۸)؛ امبری و فاکس (۱۹۹۷) در خصوص تفاوت در میزان ریسک‌پذیری دختران و پسران ناهمخوانی دارد. نتایج یافته‌ها نشان داد که میزان ریسک‌پذیری دانشجویان بر اساس سال‌های تحصیل تفاوت وجود دارد و میزان ریسک‌پذیری دانشجویان سال اول و سوم به ترتیب بالاتر است. و دانشجویان سال دوم ریسک‌پذیری کمتری دارند.

نتایج همچنین حاکی از آن است که هوش هیجانی با میزان ریسک‌پذیری دانشجویان رابطه‌ی معنی‌داری دارند. این بدان معنا است که کسانی که هوش هیجانی بالاتری دارند ریسک‌پذیرتر می‌باشند. همچنین نتایج حکایت از آن دارد که همه زیر مقیاس‌های هوش هیجانی و میزان ریسک‌پذیری رابطه معنی‌داری مستقیم دارند. این بدان معنا است که دانشجویانی که هوش هیجانی بیشتری دارند یعنی درک مناسبی از احساسات خود دارند، احساسات و ادراکات دیگران را به خوبی می‌شناسند، قادر به به‌کارگیری عواطف و احساسات خود هستند و قادرند احساسات خود را تنظیم و مدیریت نمایند از میزان ریسک‌پذیری بالاتری برخوردارند.

با عنایت به اینکه ضریب تغییرات (C.V) نشان داد که مؤلفه تنظیم احساسات رتبه آخر را به خود اختصاص داده است، به برنامه‌ریزان آموزشی و درسی مربوط پیشنهاد می‌گردد که از طریق آموزش‌های مناسب جهت بهبود کنترل احساسات دانشجویان در شرایط مختلف، اقدامات لازم را به عمل آورند تا دانشجویان پس از فارغ‌التحصیلی بتوانند بر احساسات خود مدیریت بهتری داشته باشند.

تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان داد که مؤلفه‌ی ارزیابی خود ادراکی قادر به پیش‌بینی میزان ریسک‌پذیری دانشجویان می‌باشد و ۱۱/۵ درصد از تغییرات ریسک‌پذیری را تبیین می‌نماید. اگرچه در مطالعه‌ی حاضر برای ارزیابی متغیرهای تحقیق از پرسشنامه استاندارد استفاده شده است، ولی جهت شناسایی سایر متغیرهای مهم تبیین‌کننده میزان ریسک‌پذیری پیشنهاد می‌گردد تا در این زمینه مطالعات بیشتری صورت پذیرد.

منابع

- احمدپور داریانی، محمود؛ عزیزی، محمد (۱۳۸۳). کارآفرینی: تعاریف، نظریات و الگوها. چاپ اول.
- بدری، احسان (۱۳۸۴). بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان، اصفهان. تهران: موسسه فرهنگی و هنری محراب قلم.
- چیزی، م. عباسی، ع. رحمانیان کوشکی، م. (۱۳۹۲). ارتباط بین دریافت حمایت سازمانی و هوش هیجانی با رفتار کارآفرینی کارکنان سازمان جهاد کشاورزی استان فارس. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، دوره ۴۴، شماره ۱، ص ۵۵-۶۵
- زالی، محمدرضا (۱۳۸۴). ارزیابی مشخصه‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه مازندران. ن مازندران: مرکز کارآفرینی دانشگاه مازندران.
- سالازار، ملیتو اس؛ آگینو، سونیا تیونگ؛ دیاز، پاز. مقدمه‌ای بر کارآفرین. ی ترجمه سیامک نطاق. ۱۳۸۰. چاپ اول. تهران: انتشارات کوهسار.
- سیف، ع (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. تهران، نشر دوران.
- شاه حسینی، علی (۱۳۸۶). کارآفرین. ی تهران: انتشارات آبیژ.
- طبری، م. و قربانی، م. (۱۳۸۸). نقش هوش هیجانی بر شیوه تصمیم‌گیری مدیران. پژوهشگر، ۱(۶)، ۳۰-۴۶.

- علی پور، ح (۱۳۹۱). بررسی میزان گرایش و روحیه کارآفرینی دانشجویان رشته کشاورزی شهرستان شیراز، فصل نامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی؛ شماره ۲۳، ص ۳۳-۴۶.
- غفاری، هادی (۱۳۸۷). بررسی قابلیت های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه پیام نور اراک. همایش ملی. توسعه کارآفرینی در آموزش های علمی و کاربردی کشاورزی، ۳ و ۴ دی ماه. مشهد. ص.
- فیض بخش، سید علیرضا (۱۳۸۲). درباره خلاقیت. ت تهران. انتشارات باران.
- قاسمی، ج. اسدی، ع. و حسینی نیا، غ. (۱۳۸۸). بررسی عوامل تاثیرگذار در ایجاد روحیه کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، دوره ۲-۴۰، شماره ۲، ص ۷۱-۷۹.
- مردان شاهی، م (۱۳۹۲) بررسی سطح خلاقیت و ریسکپذیری دانشجویان رشته های کشاورزی. فصل نامه علمی، پژوهشی ابتکار و خلاقیت در علوم انسان ی، دوره سوم، شماره ۳.
- نقابی، س. بهادری، م (۱۳۹۱) رابطه هوش هیجانی و رفتار کارآفرینانه. مجله طب نظامی، دوره ۱۴، شماره ۲ ص ۱۲۳-۱۲۸.
- هوشمندان فرد، ز. م. رضوانفر، ا. محمدی، ح. م. و شمس، ع. (۱۳۹۰). سنجش میزان روحیه کارآفرینی هنرجویان هنرستان های کشاورزی استان زنجان. دو فصلنامه علوم ترویج و آموزش کشاورزی، ۷(۲)، ۱۰۵-۱۱۴.
- Baum, J. R., Frese, M., & Baron, R. A. (۲۰۱۴). *The Psychology of ntrepreneurship*: Taylor & Francis.
- Kee, C. K., & Chye, K. H. (۱۹۹۳). personality characteristics of entrepreneurs: a test on the locals at the singapore international monetary exchange. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, ۱۰(۳), ۵۹-۶۸. doi: ۱۰.۱۰۸۰/۰۸۲۷۶۳۳۱,۱۹۹۳,۱۰۶۰۰۴۲۸.
- Elvin, M. (۲۰۰۶). *Financial Risk Taking: An Introduction to the Psychology of Trading and Behavioural Finance*, Wiley.
- Embrey, L. L., & Fox, J. J. (۱۹۹۷). Gender differences in the investment decisionmaking process. *Financial Counseling and Planning*, ۸, ۳۳-۴۰.
- Forlani, D., and Mullins, J. W. (۲۰۰۰). Perceived risks and choices in entrepreneurs' new venture decisions, *Journal of Business Venturing*, ۱۵(۴), pp. ۳۰۵-۳۲۲.
- Goleman, D. (۱۹۹۵). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*, New York: Bantam.
- Hisrich R., Michael, D., Peters Dean, P., Shepherd, A. (۲۰۰۸). *Entrepreneurship*. sangapor: MC Graw-hill company.
- Joshi, S. R. (۲۰۱۳). A Study of Risk Taking Behaviour of Adolescent Students in Relation to Emotional Intelligence. *International Journal for Research in Education*, ۲(۵), ۳۳-۳۶.
- Kahan, D. (۲۰۱۳). Farm management extension guide(managing risk in farming). from <http://www.fao.org/uploads/media/۳-ManagingRiskInternLores.pdf>
- Li, Z., Sang, Z., & Zhang, Z. (۲۰۱۵). Expressive suppression and financial risk taking: A mediated moderation model. *Personality and Individual Differences*, ۷۲(۰), ۳۵-۴۰. doi: <http://dx.doi.org/۱۰.۱۰۱۶/j.paid.۲۰۱۴.۰۸.۰۰۵>
- Masnabadi, M. (۲۰۱۴). Investigating the Relationship between Emotional Intelligence and Social Adjustment and Risk-Taking of Male and Female Students of Islamic Azad University. *Switzerland Research Park Journal*, ۱۰۲(۱), ۱۶۷-۱۷۷.
- Panno, A., Lauriola, M., & Figner, B. (۲۰۱۳). Emotion regulation and risk taking: Predicting risky choice in deliberative decision making. *Cognition and Emotion*, ۲۷, ۳۲۶-۳۳۴.
- retirement savings plans. *The American Economic Review*, ۸۸, ۲۰۷-۲۱۱.
- Schulze, R. and R. D. Roberts (۲۰۰۵). *Emotional Intelligence: An International Handbook*, Hogrefe Publishing.
- Sunden, A. E., & Surette, B. J. (۱۹۹۸). Gender differences in the allocation of assets in
- Timmons J.A (۱۹۹۴). *New venture creation: entrepreneurship for the ۲۱th century*, Chicago. (Revised ۴th ED.) Irwin, Boston.
- Wong, C., & Law, K. S. (۲۰۰۲). "The effect of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study". *The Leadership Quarterly*, ۲۳, ۲۴۳-۲۷۴.